

Gawecka, Aldona

"Nowaja sowietskaja litieratura o naukie i nauczno-issliedowatielskoj rabotie w SSSR. Bibliograficzeskij biulletin", Moskwa 1947-1967; "Nowaja litieratura o naukie i nauczno-issliedowatielskoj rabotie za rubieżom. Bibliograficzeskij biulletin", Moskwa 1947-1967 : [recenzja]

Kwartalnik Historii Nauki i Techniki 13/2, 474-475

1968

Artykuł umieszczony jest w kolekcji cyfrowej Bazhum, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych tworzonej przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego.

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie ze środków specjalnych MNiSW dzięki Wydziałowi Historycznemu Uniwersytetu Warszawskiego.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

przynajmniej powiązać odsyłaczami. Pod oświatę zakwalifikowano wyłącznie materiały zwarte, tj. nr. 2220, a nie np. nr 2218, pod powstaniem listopadowym nie znajdziemy nru 2219, pod górnictwem nru 2152. Wyjątkową zagadkę stanowi uwzględnienie przy Komisji Edukacji Narodowej z nru 2220 tylko tomów 2, 4 i 5 z pominięciem 1 i 3, a pod Towarzystwem Ksiąg Elementarnych tylko tomu 2.

Można by tę listę znacznie pomnożyć, przeprowadzić porównanie indeksu obecnego tomu z poprzednim, pokusić się o ogólną ocenę jego ujęcia. Ale właściwie, w nowej tylko formie, powraca znowu ten sam zasadniczy problem, to samo pytanie — czy możliwe jest tak szczegółowe rozpracowanie rękopisów od strony treści i ujęcie wyników w grupy tematyczne, by dać nieomylny „klucz do zbiorów” każdemu badaczowi; by przewidzieć wszelkie możliwe zainteresowania i, zwalniając go od konieczności przejrzenia w każdym wypadku całości (dziś dwóch, w przyszłości kilkunastu tomów), umożliwić mu szybkie dotarcie do całości obchodzących go materiałów?

A jeśli obrana metoda tego nie spełniła, spróbujmy sięgnąć do wypróbowanej i powrócić do punktu wyjścia — do zagadnienia układu. Może jednak należało najpierw zapoznać się z całym materiałem i na tej dopiero podstawie wypracować jednolite zasady, które w trakcie pracy nie będą już ulegać modyfikacji? Zaryzykujmy twierdzenie, że nie byłoby to nawet wypracowywanie jakichś nowych zasad, ale tylko właściwe zinterpretowanie sformułowań *Wskazówek* i *Wytycznych*.

Gdy uwzględnimy, że te pierwsze, opracowane przez Komisję Historyczną PAU, a więc z pewnością przy znajomości naszego zasobu, wyraźnie zaczynają od postulatu prac porządkowych; gdy dojrzy się nie mniej wyraźne postulaty *Wytycznych* co do opracowania archiwaliów (a więc również archiwów rodzinnych czy osobowych) — zaprezentuje się badaczom materiał uporządkowany, we wstępie właściwie omówiony, a tradycyjną kolejność sygnatur sprowadzi się do właściwego znaczenia, tj. spożytkuje się ją przy opracowaniu dziejów zasobu, który, zgodnie z zaleceniami, a wbrew dotychczasowej praktyce, włączy się do wstępu w miejsce osobliwych wywodów o zaletach braku jakiegokolwiek układu.

Bogusław Ratusiński

Nowaja sowietskaja literatura o naukie i nauczno-issledowatielskoj rabotie w SSSR. Bibliograficzeskij biulletin. Akademiia nauk SSSR. Moskwa 1947—1967.

Nowaja literatura o naukie i nauczno-issledowatielskoj rabotie za rubieżom. Bibliograficzeskij biulletin. Akademiia nauk SSSR. Moskwa 1947—1967.

Od 1947 r. Biblioteka Główna Nauk Społecznych Akademii Nauk ZSRR (Fundamentalnaja biblioteka obszczestwiennych nauk Akademii nauk SSSR) w Moskwie wydaje — techniką fotooffsetową — biuletyn bibliograficzny informujący o piśmiennictwie naukoznawczym. Biuletyn ten wychodzi w 2 seriach:

1) *Nowaja sowietskaja literatura o naukie i nauczno-issledowatielskoj rabotie w SSSR.*

2) *Nowaja literatura o naukie i nauczno-issledowatielskoj rabotie za rubieżom.*

Zeszyty obu serii ukazują się raz w miesiącu i są oparte na materiale wpływającym do Biblioteki. Przeciętna objętość zeszytu wynosi 70—100 stron.

Biuletyny przeznaczone są dla ośrodków informacji naukowej, instytutów i wyższych uczelni, a także dla indywidualnych pracowników naukowych interesujących się zagadnieniami naukoznawstwa.

Pierwszy z nich rejestruje radzieckie piśmiennictwo dotyczące stanu i organizacji nauki w ZSRR, drugi — tak radzieckie, jak i zagraniczne piśmiennictwo do-

tyczące stanu i organizacji nauki zagranicą, międzynarodowych kontaktów naukowych, szkolenia kadr naukowych i życia naukowego wyższych uczelni w poszczególnych krajach. Biuletyny nie podają piśmiennictwa z zakresu historii nauki. Obie serie rejestrują książki, artykuły z czasopism i niektórych dzienników, fragmenty dzieł i materiały ze zjazdów i konferencji naukowych (publikowane i nie publikowane).

Schemat układu obejmuje dziewiętnaście działów, które mają następujące tytuły: I. Twórcy marksizmu i leninizmu a zagadnienia nauki i kultury. II. Wkład uczonych radzieckich w naukę światową. III. Uczeń świata w walce o pokój. IV. Krytyka współczesnych teorii burżuazyjnych. V. Rola nauki w tworzeniu społeczeństwa komunistycznego. VI. Militaryzacja nauki. VII. Feminizacja nauki. VIII. Międzynarodowe kontakty naukowe. IX. Międzynarodowe organizacje i kongresy naukowe. X. Ogólne zagadnienia nauki. Teoria i metodologia nauki. Twórczość naukowa. O naukoznawstwie. XI. Organizacja prac naukowo-badawczych. XII. Nauka a ekonomika. XIII. Informacja naukowo-techniczna. XIV. Rozpowszechnianie osiągnięć naukowych. XV. Przygotowanie kadr naukowych. XVI. Nagrody naukowe. XVII. Biblioteki naukowe. Muzea. Archiwa. XVIII. Nauka i prace naukowo-badawcze w poszczególnych krajach. XIX. Szkoły wyższe.

W obu seriach schemat klasyfikacyjny jest w zasadzie ten sam (istnieją tylko małe różnice wynikające z zasięgu bibliografii). Stały wzrost piśmiennictwa o problematyce naukoznawczej stworzył potrzebę zmiany i rozbudowy schematu klasyfikacyjnego. Z biegiem czasu działy otrzymały szereg poddziałów. Obecnie dziesięć działów (III, VIII, IX, X, XI, XV, XVI, XVII, XVIII, XIX) ma szeroko rozbudowane poddziały. Od stycznia 1967 r. w serii radzieckiej wprowadzono pewne zmiany w układzie, wprowadzono też nowe tytuły poddziałów, jak *Koordinacja i planowanie badań naukowych*, *Problemy uczonych radzieckich przebywających w zagranicznych instytucjach naukowych* i inne. Rozbudowa działów tematycznych świadczy o wzroście zainteresowania naukoznawstwem w skali krajowej i światowej.

W serii drugiej (zagranicznej) część materiału poświęcona zagadnieniom nauki w poszczególnych krajach zawarta jest poza działem XVIII, również w działach XI—XVI (np. o międzynarodowych kontaktach, o kadrach naukowych, bibliotekach, archiwach itp.). W dziale XVIII pozycje te nie są powtórzone.

Opis bibliograficzny jest często adnotowany. Adnotacja ma charakter objaśniający i zazwyczaj składa się z dwóch lub trzech zdań. Prócz głównego zrębu bibliograficznego poszczególne numery mają tylko spis rzeczy, który nie pokrywa się ze schematem klasyfikacyjnym, gdyż nie w każdym numerze występują wszystkie działy. Pierwszy numer z 1967 r. serii radzieckiej zawiera wykaz skrótów (z objaśnieniami) używanych w bibliografii, poprzednie numery tego wykazu nie mają.

Jeden numer każdej serii zawiera przeciętnie około 800 pozycji. Pozycje numerowane są w obrębie każdego numeru. Biuletyny nie mają żadnych indeksów, ani nie komasują materiałów za większe okresy, co w pewnym stopniu utrudnia korzystanie z bibliografii.

Nakład każdego numeru obu serii wynosi 400 egzemplarzy powielonych.

Biuletyn serii zagranicznej rejestruje piśmiennictwo we wszystkich językach europejskich. Po publikacjach w języku rosyjskim pierwsze miejsce pod względem liczby pozycji bibliograficznych zajmuje język angielski = ok. 32%, następnie niemiecki = ok. 12%, potem francuski = ok. 7%, pozycje w języku polskim jest około 6%. Z polskich czasopism najczęściej cytowane są pozycje z „Nauki Polskiej”, „Kwartalnika Historii Nauki i Techniki”, „Zagadnień Naukoznawstwa”, „Przeglądu Zachodniego” i „Problemów”.

W Polsce wydawnictwo to (w obu seriach) znajduje się jedynie w księgozbiorze Biblioteki PAN w Warszawie.

Aldona Gawecka